

שו"ת ציץ אליעזר חלק כ סימן נד

גירור אשה שחיה עם יהודי בקביעות ורוצה להמשיך ולחיות עמו אחרי הגירור.

בעניני גירות והנטען מן הנכרית

הוגש לפנינו ערעור ע"י מערערת פלונית באמצעות ב"כ, על ביה"ד האזורי לזה שבתאריך ל' חשון תשד"מ החליט לדחות את בקשת המערערת לגירור, וביטל את החלטתו הקודמת מתאריך ט' חשון שבה החליט להטביל את המערערת לשם גירות עם קבלת מצוות בפני שלשה.

ביה"ד מנמק את סיבת חזרתו מהחלטתו הקודמת, היות שנודע לביה"ד שפלוני שרוצה להנשא אליו לאחר הגירור התגרש מאשתו הקודמת סמוך לתאריך שהכיר את המערערת בפעם הראשונה, וכי אחר הגירושין נסע עם המערערת לחו"ל, ועוד זאת, שביה"ד בירר בתיק הגירושין ונתברר שאמנם כחזשיים לפני הגשת הגירושין של פלוני עם אשתו הקודמת כבר נפגש עם המערערת לפחות פעם אחת, וגם זאת, כי לאחר שביה"ד החליט לעכב את ההחלטה הראשונה (בתאריך י' חשון מ"ד) נתברר שהמערערת התגוררה ביחד עם פלוני בדירה אחת במשך שבעה חדשים רצופים עד לפני חזשיים, וכי עד עכשיו היא נמצאת בדירתו ע"י חיפה, והוא בא לשם בכל שבת, ואילו לפני כן ידע ביה"ד רק זאת שהיא חייתה כמה פעמים עם פלוני ורוצה עכשיו להנשא לו.

ונגד זה טוענת המערערת, שגם לפני ההחלטה הראשונה של ביה"ד לא העלימה את העובדא שחייתה עם פלוני ושרוצה להנשא לו, וכמו כן מכחישה את העובדא שעוד לפני גירושי פלוני מאשתו הקודמת כבר נפגשה עם פלוני, וטוענת שרק אחרי הגירושין ממנה הכירה אותו באמצעות ידיד.

ב"כ המערערת הוסיף לטעון שזה שכותב ביה"ד האזורי שבירר בתיק הגירושין ומצא שלפני הגירושין עם אשתו הראשונה של פלוני כבר הכיר את המערערת, זה לא היה עם המערערת, אלא היה זה עם הגירות הראשונה שהיה לו.

בפנינו הופיע גם פלוני והצהיר בפנינו כדלקמן: מאשתי השניה התגרשתי בנובמבר 79, והכרתי את המערערת ביום 23/12/79, ואת אשתי השניה הכרתי לפני הגירושין מאשתי הראשונה, וביה"ד ערבב את המערערת במקום אשתי השניה, והגירושין השניים היו בת"א, ואני גרתי אז בחיפה.

עוד הצהירה המערערת בפנינו, וככה הצהירה גם בפני ביה"ד האזורי בתאריך ט' חשון, כי מוכנה לוותר עם הנשואין עם פלוני, ורוצה בכל לבה להתגיר, כי בתהליכי הגירות התחילה כבר בחו"ל לפני כמה שנים, ורצתה לקבל תעודת גירות מרב אורטודוקסי, ולא רפורמי.

פנינו בשאלה לביה"ד האזורי להואיל להודיע לנו על איזה תיקי גירושין הסתמכו, והשיבו לנו כי הסתמכו על תיקי גירושין מביה"ד בת"א שמספרם כך וכך. כמו"כ הזמנו תיקי ביה"ד בחיפה.

והנה בראשונה אחרי העיון בתיקים ניתן לקבוע בכזאת. אכן נכון הדבר כי בתיק ביה"ד חיפה מס' כך וכך משתקף הדבר כי עם השניה הוא זה שפלוני חי עוד לפני גירושיו מאשתו הראשונה, והאשה זעקה מרה על כך כי זה למעלה מחמש שנים חי בעלה פלוני עם גויה בשם כך וכך (וכעת פלוני מודה על כך).

אבל ברור שלא זה שהטעה את ביה"ד האזורי, ולפי דבריהם הסתמכו על תיקי ביה"ד בת"א (ותיקי ביה"ד בחיפה בכלל לא היו לפנייהם).

והסתמכם על תיקי ביה"ד בת"א בנויה כפי הנראה על זאת, כי בתיק הגירושין שמספרו כך וכך מתברר שגירש את אשתו בתאריך כ' כסלו תש"מ 10/12/79, ולא כפי שפלוגי הצהיר בפנינו שהגירושין התקיימו בנובמבר 79. ולפי דברי פלוני בפנינו הכיר את המערערת בתאריך 23/12/79, וא"כ הרי היה זה סמוך ממש לתאריך שהכיר אותה בפעם הראשונה, וצדק ביה"ד איפוא בזה.

אולם מאידך, אין כל הוכחה מתיקי ביה"ד בת"א על פגישה בין המערערת לבין פלוני שהתקיימה עוד כחדשיים לפני הגירושין, ותמוה הדבר מהיכן שאפו קביעתם זאת וכותבים: "ביה"ד בירר בתיק הגירושין ונתברר שאומנם כחדשיים לפני הגשת בקשת הגירושין של פלוני עם אשתו הקודמת כבר נפגש עם המבקשת לפחות פעם אחת", מהיכן לקחו זאת? בתיקי הגירושין של ת"א אין כל רמז לכך? כפי הנראה קיבל ביה"ד האזורי אינפורמציה נוספת בעל פה אשר מסיבת מה לא רשמו את זה בפרוטוקול, ויש ידים מוכיחות על כך מזה שבפרוטוקול מתאריך ח' חשון רשמו מלמעלה ומלמטה שמות בניו של פלוני, וכן ממה שפלוגי אמר בפנינו בהצהרתו כי: "הבן שלי אמר דברים לא מדויקים". אבל אין בפנינו אלא את הכתוב והמפורש, ודברים שנאמרו בע"פ (אם נאמרו?) אי אפשר לתלותם ולייחסם כאילו כתובים המה בכתב בפני ביה"ד פלוני או אלמוני. למעשה נראה לי להלכה בכזאת.

א. כשם שכבו' ביה"ד האזורי בהחלטתו הראשונה כן לגיירה, הגם שידע כבר אז שרצונה להנשא לפלוני והקיל בזה הגם שיש כאן בעיא של "הנטען מן הנכרית לא ישאנה", ובנימוק מפני שעיקר האיסור בזה הוא משום לזות שפתיים שלא יאמרו שבשבילו נתגיירה, ובכאן לא הוחזק הדבר בבי"ד, ובהסתמו בקולתו זאת על הספרים נתיבות לשבת, ועדות ביהוסף.

כך לאידך גיסא כאשר הדבר מפורסם ביותר ומתברר שלנכון הוא חי אתה. וגר אתה בקביעות, על כגון דא כבר לא שייך טעם האיסור משום לזות שפתיים שיאמרו שכבר חי אתה מקודם, בהיות שידוע שאמנם נכון הדבר שכבר חי אתה, וא"כ מותר בכה"ג לכונסה כבר, וכפי שמצינו שסובר באמת כן להלכה הגאון הגר"ש קלוגר ז"ל בספרו שו"ת טוב טעם ודעת חיו"ד מהדו"ק סי' ר"ל, ומסתמך בדבריו על מה שמצינו גדולי פוסקים קדמונים שסוברים בכזאת, יעו"ש באריכות. וכמו כן דן על בכזאת גם בשו"ת דברי חיים (מצאנז) חאה"ע ח"ב סימן לו, וכותב דבמיוחד יש לצדד בכזאת היכא שיש חשש שבלי זה יבואו לידי עבירות חמורות ולכן יש להתיר איסור קל עיי"ש. וכך העלה להתיר גם בשו"ת תשורת שי מהדו"ת סימן ג' יעו"ש. ובמקו"א הארכתי בזה.

וראש לכולם משמשים יסוד להתיר על כל כה"ג, דברי הרמב"ם בשו"ת פאר הדור סימן קל"ה, שנשאל בדין אחד שבא על שפחתו אם יכול לשחררה ולישאנה לאשה, והשיב בזה"ל: - "ואף כי הנטען על השפחה ונשתחררה אינו יכול לישאנה לכתחילה, אכן כאשר פסקנו בדברים כאלה תיגרש וישא, ופסקנו כך מפני תקנת השבים, ואמרו מוטב שיאכל רוטב ולא שומן עצמו, וסמכנו על מאמרם ז"ל עת לעשות לה' הפרו תורתך ויכול לישאנה" עכל.

ויש לציין כי בנידוננו ישנו במיוחד ענין זה של "מפני תקנת השבים", כי כפי שהתברר לפנינו, בדרך כלל הנטען פלוני (וכך הצהיר בפנינו) הוא יהודי שומר תורה ומצוות, ובניו לומדים בשיבות, ורק בדבר הזה הוא נתפס ל"ע עד כה לחזר אחר נשים נכריות, כפי שהצהיר והודה בפנינו, ועם זאת הצהיר גם זאת, כי מעתה יקבל עליו דברי חבירות, וינהל את ביתו בית יהודי בשמירת תורה ומצוות.

המערערת מצידה הצהירה גם היא בפנינו, כי מקבלת עליה לשמור כל דקדוקי המצוות.

אם כן לפנינו איפוא ענין של שלא לדחות אבן אחר הנופל, ומה גם לאחר שכבר יצא הדבר בהיתר מביה"ד בראשונה, והמערערת התכוננה לגיור כדת וכדין, והמערערת מפרטת בכתב הערעור את מרירות לבה, שאמללו אותה והשפילו אותה עד עפר לאחר כל ההכנות שהכינה את עצמה לשם כך, ולאחר שעמדה על סף הטבילה ממש.

ב. בכל אופן שהוא, מכיון שביה"ד האזורי בעצמו קיבל בהחלטתו הקודמת מתאריך ל' חשון תשד"מ, ומנמק, כי בקשר לבעיא של גיור לשם אישות, מתירים זאת "משום שנתברר שרצונה להתגייר התחיל עוד לפני עלותה ארצה". ומכיון שהמערערת הצהירה ברורות הן בפני ביה"ד האזורי והן בפנינו כי היתה מתגיירת גם אם היו אומרים לה שלא תנשא לפלוני, וכי מוכנה לוותר על הנשואין ורצונה בכל לבה להתגייר ולהיות בת נאמנה לעם ישראל ולתורה הקדושה, ושמתכוונת לכך בלב שלם בגאווה ובאהבה.

ולציין כי ישנם ידים מוכיחות לדבריה והצהרותיה במסמכים השונים שהוגשו לתיק האזורי המעידים על מבוקשה הרצינית של המערערת להתגייר ולקיים אורח חיים דתי במלוא המשמעות.

לאור כל זה נראה לי כי לכל היותר יש להפריד בין שתי הבעיות שלפנינו, רצוני לומר בין עצם הגירות, לבין נשואיה לאחר מיכן עם פלוני הנטען.

בראשונה להחליט אודות מבוקשה של המערערת לקבלתה לחיק היהדות בגיור כדת וכדין ככל הנצרך והדרוש לפי ההלכה.

לאחר מיכן אם תרצה להנשא כדמו"י לנטען פלוני תהא עליה להגיש בקשה נפרדת על כך לפני ביה"ד האזורי, וביה"ד האזורי יחליט על כך לשבט או לחסד לפי הנתונים הברורים שיתבררו לפניו עפ"י שמיעת עדות נאמנה, ולא על פי השמועה בלבד ודברים שבעל פה שלא ניתנו אפילו להעלותם בכתב כדי שיוכלו לברר אמיתותם.

לזאת מקבלים את הערעור ומחזירים את התיק לכבו' ביה"ד האזורי לשם ביצוע החלטתם המקורית הראשונה: "להטביל את המבקשת לשם גירות עם קבלת מצוות בפני שלשה", במקוה טהרה כדת וכדין. אליעזר יהודא וולדינברג